

[Ritt Bjerregaard]

ikke mindst på universiteterne. Hvorfor er vi ikke i gang med noget tilsvarende her i landet? Hvorfor skal vi nøjes med at give tilskud til erhvervslivet? Det vil langtfra være nok.

Udviklingen i Østeuropa ændrer også lige så stille både EF-politikken og vor sikkerhedspolitik. De menneskelige dimensioner kommer til at spille en større og større rolle; sikkerhedspolitik er egentlig kun isenkram.

Danmark må i forhandlingerne mellem NATO og Warszawapagten kræve hurtige fremskridt i nedrustningen for at frigøre vigtige økonomiske ressourcer til den nødvendige udvikling i Østeuropa. I det hele taget ville det være nyttigt også at se udviklingen i Østeuropa i en bred sikkerhedspolitisk sammenhæng, og her kunne vi måske igen trække på SNU.

Vi vil senere i debatten vende tilbage til spørgsmålet om et mere åbent Europa og et EF, der ikke lukker af for nye landes optagelse.

De kommunistiske samfunds mangler træder efterhånden lysende klart frem. De mangler mad på bordet, snart også varme, uddannelse, industri og udvikling. Det er klart, at fødevarerproblemet må løses, og det er da også her, EF har indledt sin hjælpeaktion, men det må følges op med industriel udvikling, ændring af landbrugsstrukturer, sociale forandringer og meget mere uddannelse. Derfor støtter Socialdemokratiet også de aktiviteter, som udenrigsministeren har lagt op til.

Vi bryder os ikke meget om den debat, udenrigsministeren har indledt om at bruge ulandsmidler til at hjælpe i Østeuropa. Hverken Polen eller Ungarn er udviklingslande, det er europæiske nabolande, der er inde i en vanskelig politisk og økonomisk omstilling. De har ikke brug for ulandshjælp, lige så lidt som Danmark har. Navnlig den polske økonomi er kørt meget langt ned, og landet ønsker hjælp udefra. Den bør vi yde, samtidig med at vi støtter polakkerne i produktivetsforbedringer og reformer i de stivnede erhvervsstrukturer.

Danmark bliver i det lidt længere løb afgørende påvirket af den omstrukturering af Europa, der er i gang.

Den kan betragtes på mange måder, men det vil måske være frugtbart at sætte den ind i en lidt større tidsmæssig sammenhæng. Udgangspunktet må være Tysklands nederlag i anden verdenskrig. Så formidabelt var det, at det først nu, næsten 45 år senere, er blevet muligt forsigt-

tigt at nærme sig, hvad man i gamle dage ville kalde en fredsslutning.

I næsten 45 år har vi stort set levet med den aftale, sejrherrene indgik i Jalta, og som gik ud på, at de delte Europa imellem sig nogenlunde midt over. I realiteten blev krigen afgjort af USA og Sovjetunionen. De europæiske magter – sejrherrene som besejrede – var reduceret til andenrangsstater. For første gang i historien blev europæisk politik ikke afgjort i Europa.

Denne tingenes tilstand har siden afspejlet sig i de to militæralliancer NATO og Warszawapagten. Det, som holdt sammen på NATO og fastholdt amerikansk militærs tilstedeværelse på vores kontinent, var indtrykket af en trussel fra Øst, hvad enten den var reel eller ej.

Denne trussel bliver stadig mere luftig, efterhånden som omstillingsprocessen i selve Sovjetunionen skrider frem. Det er allerede kommet så vidt, at en militær sovjetisk intervention i Ungarn eller Tjekkoslovakiet ikke længere forekommer sandsynlig.

Det kan ikke undgå at påvirke indstillingen i NATO-landene i fredssommelig retning, og hvis demokratiseringen fortsætter, må vi inden for en overskuelig tid tage vores forsvar op til nytænkning. Der er således sat processer i gang, der hurtigt vil kunne påvirke os langt stærkere end begivenhederne i Polen og Ungarn.

Det afgørende for os vil blive, hvordan denne vældige, dynamiske proces – Europas normalisering – vil forløbe i Øst- og Vesttyskland. Den vesttyske økonomi er den suverænt stærkeste i Europa, og vesttyskerne vejer meget tungt i den internationale handel. Tyskland opleves ikke længere som en slagen nation, og tyske politikere er ikke mere så tilbageholdende, som de var før i tiden, med at omsætte Forbundsrepublikkens betydelige økonomiske potentiel i en tilsvarende politisk indflydelse. Det har allerede vist sig ved den modstand, der har kunnet rejses mod moderniseringen af mellemdistancerakterterne, og det har vist sig gennem den vægt, hvormed vesttyskerne optræder uden for Europa.

Det vil ikke kunne undgås, at den vesttyske politiske offentlighed vil engagere sig endog meget stærkt i den kommende udvikling i DDR. Det er svært at se, hvordan vesttyskerne på længere sigt kan fremme en udvikling mod større politisk og økonomisk frihed i DDR uden samtidig at ønske de russiske tropper ud.